

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

Кафедра кримінального права та кримінології факультету
підготовки фахівців для органів досудового розслідування

Будяченко О.М., Воронцов А.В., Кулик Л.М.

**Методичні рекомендації
для самостійної роботи з навчальної дисципліни
«Кримінологія»
для здобувачів вищої освіти підготовки фахівців
освітнього ступеня «бакалавр»
Одеського державного університету внутрішніх справ**

Одеса-2022

*Схвалено та рекомендовано до друку Науково-методичною радою
Одеського державного університету внутрішніх справ
Протокол № 3 від «20» жовтня 2022 р.*

Укладачі:

Будяченко О.М. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права та кримінології Одеського державного університету внутрішніх справ

Воронцов А.В. - кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінального права та кримінології Одеського державного університету внутрішніх справ

Кулик Л.М. - кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінального права та кримінології Одеського державного університету внутрішніх справ

Рецензенти:

Албул С.В. – кандидат юридичних наук, професор, професор кафедри оперативно-розшукової діяльності Одеського державного університету внутрішніх справ.

Дришлюк І.А. – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінального права, кримінального процесу та криміналістики економіко-правового факультету Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова.

Методичні рекомендації для самостійної роботи з навчальної дисципліни «Кримінологія» для здобувачів вищої освіти підготовки фахівців освітнього ступеня «бакалавр» Одеського державного університету внутрішніх справ / Будяченко О.М., Воронцов А.В., Кулик Л.М. – Одеса : ОДУВС, 2022. 59 с.

ПЕРЕДМОВА

Кримінологія займає самостійне місце в системі дисциплін кримінально-правового циклу і має важливе значення для підготовки майбутніх фахівців. Дослідження і оцінка злочинності, її змін, регіональних та соціально-групових відмінностей; вивчення процесів детермінації і причинності злочинності; розробка рекомендацій з питань запобігання цьому явищу, а також методологія та методика кримінологічних досліджень важливі як для працівників поліції, інших державних органів, так і для тих, хто займається питаннями кримінального права, кримінального процесу, криміналістики, кримінально-виконавчого права.

Навчальна дисципліна «Кримінологія» складається із Загальної й Особливої частин, у яких розглядаються теоретичні та прикладні питання науки. У Загальній частині викладається понятійний апарат кримінології (поняття злочинності, її природа, кількісно-якісні показники, особа злочинця, причини та умови злочинності й окремої злочинної поведінки, методологія кримінологічних досліджень, теорія запобігання злочинності тощо). Особлива частина кримінології присвячена кримінологічній характеристиці, особі злочинця, причинам та умовам й запобіганню окремим видам злочинних проявів, які виділяються за їх мотивацією, контингентом кримінальних правопорушень, локалізацією тощо.

Мета навчальної дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти науково обґрунтованих уявлень про сучасний стан злочинності в Україні і у світі, кримінологічні риси особи злочинця і потерпілого, негативні явища й процеси, які її обумовлюють, а також про теорію запобігання злочинності. Крім того, прищепити здобувачам вищої освіти первинні навички самостійного комплексного аналізу кількісно-якісних показників злочинності, організації та впровадження заходів запобігання злочинності у територіальному масштабі.

Завдання навчальної дисципліни: забезпечення здобувачів вищої освіти можливістю ознайомитися з новітніми науковими та практичними досягненнями у сфері боротьби зі злочинністю і окремими її видами; створенням оптимальних організаційних і методичних умов для самостійного вивчення курсу; закріпленням на семінарських заняттях знань про злочинність та закономірності боротьби з нею; розвитком на практичних заняттях, навичок та вмінь

комплексного аналізу локальної криміногенної ситуації, прогнозуванням та програмуванням боротьби з окремими видами кримінальних правопорушень.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Кримінологія», згідно з вимогами програми підготовки фахівців освітнього ступеня «бакалавр» здобувач вищої освіти повинен **знати**:

- поняття кримінології, її цілі, завдання та практичне значення;
- місце кримінології у системі наук;
- основні кримінологічні вчення;
- поняття злочинності та її кримінологічні ознаки;
- основні показники сучасного стану злочинності в Україні;
- основні тенденції сучасної злочинності;
- поняття «ціна злочинності»;
- поняття та види латентної злочинності;
- сутність детермінізму злочинності;
- поняття фонових явищ злочинності;
- поняття особи злочинця у кримінології;
- типологію та класифікацію особи злочинця;
- особливості мотивації злочинної діяльності;
- поняття та основні елементи конкретної життєвої ситуації

вчинення кримінального правопорушення;

- основні фактори формування особистості злочинця;
- поняття та основні положення віктимології.

На рівні навичок здобувач вищої освіти повинен **вміти**:

- виділяти основні етапи кримінологічних досліджень;
- застосовувати соціологічні методи дослідження особи злочинця;
- застосовувати психологічні методи дослідження особи злочинця;
- впроваджувати результати кримінологічних досліджень в діяльність практичних підрозділів органів Національної поліції;
- враховувати у практичній діяльності органів Національної поліції регіональні та міжрегіональні особливості криміногенної ситуації;
- виявляти та оцінювати стан латентної злочинності;
- аналізувати причини та умови злочинності.

Міждисциплінарні зв'язки навчальної дисципліни «Кримінологія» найбільш визначаються з такими дисциплінами як «Кримінальне право», «Кримінальний процес», «Логіка», «Соціологія», «Запобігання та протидія домашньому насильству».

Структура навчальної дисципліни «Кримінологія»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	галузь знань 08 Право спеціальність 081 Право					галузь знань 26 Цивільна безпека спеціальність 262 Правоохоронна діяльність				
	усьог о	у тому числі				усьог го	у тому числі			
		л	с	п	с.р.		л	с	п	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Тема № 1. «Поняття, предмет, методи та система кримінології».	8	2	4	-	2	10	2	2	-	6
Тема № 2. «Поняття злочинності, її види та показники».	12	4	6	-	2	10	2	4	-	4
Тема № 3. «Детермінація злочинності».	10	2	4	-	4	10	2	2	-	6
Тема № 4. «Особа злочинця».	24	4	6	-	14	10	2	4	-	4
Тема № 5. «Причини та умови конкретних кримінальних правопорушень».	6	-	2	-	4	10	-	2	-	8
Тема № 6.	6	2	-	-	4	10	-	2	-	8

«Загальна теорія попередження злочинності».										
Тема № 7. «Поняття віктимології та віктимологічна профілактика».	12	2	6	-	4	10	2	4	-	4
Тема № 8. «Кримінологічне прогнозування та планування заходів протидії злочинності».	6	-	-	-	6	10	-	-	-	10
Тема № 9. «Організація та методика кримінологічних досліджень».	6	-	-	-	6	10	-	-	-	10
Усього годин на навчальну дисципліну	90	16	28	-	46	90	10	20	-	60

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1.

ПОНЯТТЯ, ПРЕДМЕТ, МЕТОДИ ТА СИСТЕМА КРИМІНОЛОГІЇ

Зміст

Поняття кримінології як соціально-правової науки та її предмет: злочинність, причини та умови, що її обумовлюють, особа злочинця, попередження злочинності. Завдання та функції кримінології на сучасному етапі у світлі Конституції України.

Методологія кримінології. Співвідношення та взаємозв'язок предмета та метода кримінології. Загальнонаукові методи пізнання (логічний, висування гіпотез, експеримент, експертні оцінки та ін.). Приватно-наукові методи пізнання (соціологічні, математичні, статистичні, педагогічні, психологічні та ін.).

Місце кримінології в системі наук. Зв'язок кримінології з філософією, соціологією, економікою, психологією, педагогікою, статистикою, наукою управління. Кримінологія та правові науки: взаємозв'язок кримінології з кримінальним, кримінально-процесуальним, кримінально-виконавчим, адміністративним правом. Зв'язок кримінології з криміналістикою, оперативно-розшуковою діяльністю та іншими юридичними науками та дисциплінами, які вивчаються в закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання, що належать до сфери управління МВС України та інших навчальних закладів.

Система кримінології як науки і як навчальної дисципліни. Загальна та Особлива частини кримінології. Особливість вивчення кримінології в закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання, що належать до сфери управління МВС України.

Зародження кримінології. Шляхи підходу до злочинності та її причини в різних суспільно-економічних формаціях. Етапи розвитку кримінологічної теорії. Кримінологічні школи. Класичний, антропологічний, соціологічний напрямки кримінології: їх основні ідеї і течії.

Виникнення вітчизняної кримінології. Кримінологічні дослідження українських, інших вчених на різних етапах розвитку суспільства. Сучасний стан кримінологічної науки в Україні.

Кримінологія та кримінологічні дослідження в зарубіжних країнах. Міжнародні кримінологічні установи. Конгреси ООН по попередженню злочинності та гуманному поводженню з правопорушниками.

Завдання для самостійної підготовки:

Ознайомитись із питаннями, що належать до цієї теми.

Опрацювати конспект лекції з даної теми.

Рекомендується законспектувати окремі положення, що стосуються питань теми.

Виконати практичні та тестові завдання по темі № 1.

Ознайомитись з переліком запропонованих тем рефератів, доповідей, повідомлень.

Опрацювати рекомендовану для вивчення теми літературу. Для вдалого засвоєння теми, здобувачам вищої освіти рекомендується звернутись не лише до базового списку літератури, а й до інших наукових джерел, які можна знайти у бібліотеці університету. Під час розгляду теми слід, також, використовувати наукові праці як українських, так і зарубіжних вчених.

1. Повторити наступні питання:

1. Поняття кримінології як соціально-правової науки.
2. Предмет кримінології (злочинність, детермінація злочинності, особа злочинця, запобігання злочинності).
3. Завдання кримінології на сучасному етапі в Україні.
4. Функції кримінології.
5. Методологія та методи, що застосовуються у кримінологічному дослідженні.
6. Система кримінології як науки і як навчальної дисципліни. Загальна та Особлива частини кримінології.
7. Місце кримінології в системі наук.
8. Кримінологічні школи.
9. Співвідношення кримінології та кримінального права.

2. Розв'яжіть практичні завдання:

Завдання № 1.

Охарактеризуйте, концепцію злочинної людини (злочинця) Ч. Ломброзо та концепцію природженого злочинця Е. Феррі.

Чим відрізняється одна концепція від іншої?

Яка з наведених концепцій є більш повною та аргументованою?

Завдання № 2.

В чому полягає сутність теорії Ломброзо. Які наслідки позитивна школа в науці кримінального права мала для подальшого розвитку науки про злочинність?

3. Дайте відповіді на тестові завдання:

1. Що являє собою наука кримінологія?

- A) вчення про суб'єкти правовідносин;
- B) наука про стан, динаміку, причини злочинності, способи вчинення кримінальних правопорушень;
- C) комплексна соціально-правова наука, що вивчає сутність, закономірності та форми її прояву злочинності, її причини та умови, особистість злочинця, шляхи та засоби попередження злочинності;
- D) наука про суспільні відносини, що виникають у зв'язку з наявністю злочинності.

2. На яких двох головних підставах будується система науки кримінології?

- A) за територією та часом;
- B) за методами філософії та юридичними діями осіб;
- C) за формою та суб'єктами правовідносин;
- D) за предметом дослідження та за рівнем узагальнення науково-практичної інформації.

3. Що вивчає загальна частина науки кримінології?

- A) загальнотеоретичні питання цієї науки;
- B) поняття і кримінологічні характеристики окремих видів кримінальних правопорушень;
- C) пенітенціарну злочинність;
- D) кримінологічні аспекти «фонових» явищ.

4. Що вивчає особлива частина науки кримінології?

- A) зв'язок кримінології з іншими науками;
- B) кримінологічну характеристику окремих видів злочинності, їх детермінацію, заходи запобігання;
- C) предмет, задачі, функції та систему науки кримінології;
- D) правову статистику.

5. Які елементи не входять до предмета вивчення кримінології?

- A) кваліфікація кримінальних правопорушень;

- В) особистість злочинця;
- С) дактилоскопія;
- Д) вірно у першому та третьому варіанті відповіді.

6. Хто є родоначальником біологічного (антропологічного) напряму у кримінології?

- А) І. Кантов;
- В) Ч. Ломброзо;
- С) Ж.-Ж. Руссов;
- Д) І. Фабрікант.

7. Які основні етапи розвитку науки кримінології?

- А) генетичний, соціалістичний;
- В) капіталістичний та комуністичний;
- С) класичний, позитивістський (біологічний та соціологічний) та сучасний;
- Д) минулий та сучасний.

8. Якими є функції науки кримінології?

- А) особиста, матеріальна, моральна;
- В) описова, пояснювальна, прогностична, практично-перетворювальна;
- С) загальна, соціальна, практична, спеціальна;
- Д) абсолютно-визначена, відносно-визначена.

9. Хто був засновником теорії соціальної дезорганізації причин злочинності?

- А) А. Котов;
- В) З. Фрейд;
- С) Е. Дюркгейм;
- Д) Ф. Морсель.

10. Хто написав трактат «Про злочини і покарання»?

- А) З. Фрейдих;
- В) Ч. Беккарія;
- С) Ф. Лістовський;
- Д) Л. Толстой.

4. Тематика рефератів, доповідей, повідомлень:

1. Історія кримінології.

2. Кримінологічні школи.
3. Сучасний стан кримінологічної науки в Україні.
4. Кримінологія в зарубіжних країнах.
5. Історія становлення кримінології та її сучасний стан в Україні.
6. Етапи розвитку кримінологічної теорії.
7. Історія розвитку вітчизняних кримінологічних знань в Україні
8. Сучасний стан кримінологічної науки в Україні.
9. Кримінологія та кримінологічні дослідження в зарубіжних країнах.

Тема 2.

ПОНЯТТЯ ЗЛОЧИННОСТІ, ЇЇ ВИДИ ТА ПОКАЗНИКИ

Зміст

Поняття злочинності та її ознаки. Співвідношення понять «злочинність» і «кримінальне правопорушення». Види злочинності (за статтю, за віком, за кількістю вчинених кримінальних правопорушень, за мотивацією, за формою вини, за сферами суспільного життя тощо): організована, корупційна, професійна, рецидивна, агресивна, корислива, економічна, жіноча, злочинність неповнолітніх та молоді.

Кількісні і якісні показники злочинності. Стан злочинності. Рівень злочинності. Компоненти рівня злочинності. Коефіцієнти інтенсивності злочинності. Коефіцієнт злочинності активності населення. Структура, характер і «географія злочинності». Динаміка злочинності й фактори, що на неї впливають. Соціальні наслідки («ціна») злочинності. Обставини, що впливають на зміну параметрів кримінальних правопорушень.

Стан злочинності в Україні. Тенденції та особливості сучасної злочинності. Загальна характеристика окремих видів кримінальних правопорушень. Порівняльна характеристика злочинності в Україні з іншими державами.

Поняття латентної злочинності та її види. Диференціація кримінальних правопорушень у залежності від ступеня їх латентності. Засоби виявлення латентних кримінальних правопорушень і їх використання в практиці органів Національної поліції.

Завдання для самостійної підготовки:

Ознайомитись із питаннями, що належать до цієї теми.

Опрацювати конспект лекції з даної теми.

Рекомендується законспектувати окремі положення, що стосуються питань теми.

Виконати практичні та тестові завдання по темі № 2.

Ознайомитись з переліком запропонованих тем рефератів, доповідей, повідомлень.

Опрацювати рекомендовану для вивчення теми літературу. Для вдалого засвоєння теми, здобувачам вищої освіти рекомендується звернутись не лише до базового списку літератури, а й до інших наукових джерел, які можна знайти у бібліотеці університету. Під час розгляду теми слід, також, використовувати наукові праці як українських, так і зарубіжних вчених.

1. Повторити наступні питання:

1. Поняття злочинності та її ознаки.
2. Співвідношення злочинності і кримінальної протиправності.
3. Види злочинності (за статтю, за віком, за кількістю вчинених кримінальних правопорушень, за мотивацією, за формою вини, за сферами суспільного життя: організована, корупційна, професійна, рецидивна, агресивна, корислива, економічна, жіноча, злочинність неповнолітніх та молоді).
4. Кількісні показники злочинності. Стан злочинності. Рівень злочинності. Компоненти рівня злочинності. Коефіцієнти інтенсивності злочинності. Коефіцієнт злочинної активності населення. Динаміка злочинності й фактори, що на неї впливають.
5. Якісні показники злочинності (структура, характер, географія та топографія злочинності. Соціальні наслідки («ціна») злочинності.
6. Латентна злочинність. Поняття латентної злочинності та її види. Методика визначення рівня злочинності. Диференціація кримінальних правопорушень залежно від рівня їх латентності. Фактори, що впливають на латентну злочинність.

2. Розв'яжіть практичні завдання:

Завдання № 1.

Населення П. області складає 2,5 млн. чол., із них осіб, які не досягли 14-річного віку, - 700 тис. чол. Протягом року на території цієї області було зареєстровано 1850 кримінальних правопорушень, які скоїли 2010 злочинців. У сусідній Х. області мешкає 3,1 млн. чол.,

із них молодше 14-річного віку - 800 тис. чол. За цей же час у Х. області 2300 злочинців скоїли 2180 кримінальних правопорушень.

Визначте коефіцієнти інтенсивності злочинності та злочинної активності в цих двох областях у розрахунку на 10 тис. населення.

Завдання № 2.

Розрахуйте коефіцієнт інтенсивності злочинності для районів «А» і «Б» у розрахунку на 10 тис. населення за такими показниками: район «А» - доросле населення 150 тис. чол., скоєно 5000 кримінальних правопорушень за рік, район «Б» - доросле населення 250 тис. чол., скоєно 7,5 тис. кримінальних правопорушень за рік.

Завдання № 3.

За рік у країні було зареєстровано 540 тис. кримінальних правопорушень, скоєних 250 тис. злочинцями. Суб'єктами 33 тис. кримінальних правопорушень були жінки, 32 тис. - неповнолітні, ніде не працювали і не навчалися 87 тис. чол. Серед зареєстрованих кримінальних правопорушень 340 тис. - корисливих, 21,5 тис. - насильницьких, 39 тис. - корисливо-насильницьких кримінальних правопорушень.

Групова злочинність складає 66 тис. кримінальних правопорушень, рецидивна - 46 тис, тяжких кримінальних правопорушень - 145,5 тис, особливо тяжких кримінальних правопорушень - 361 тис, не тяжких кримінальних правопорушень - 31 тис. У містах - 376,6 тис, у сільській місцевості - 121,6 тис. кримінальних правопорушень. Кількість нерозкритих кримінальних правопорушень становить 226,4 тис, кримінальних правопорушень у сфері економіки - 39,9 тис.

Визначте питому вагу жіночої, корисливої, групової злочинності.

Завдання № 4.

До яких видів латентності відносяться зазначені випадки:

- у відділення поліції надійшла заява від виховательки дитячого садка про те, що у неї зі службового приміщення хтось вкрав норкову шапку, що коштувала 8000 гривень. У порушенні кримінальної справи було відмовлено за відсутністю події кримінального правопорушення, так як у заявительки не могло бути з огляду на малу заробітну плату такої коштовної речі;

- троє друзів на підпитку зустріли в безлюдному місці незнайому жінку і двоє з них, А. і Б. вчинили напад на потерпілу, силоміць завели її у кущі і згвалтували. Третій В. у кримінальному правопорушенні участі не брав, але й не сповістив правоохоронні органи про

кримінальне правопорушення. Потерпіла також не звернулась до поліції із заявою;

- пасажир Т. програв сусідам по купе велику суму грошей, але нікого пре це не сповістив, оскільки був впевнений у тому, що йому не поталанило під час гри. Згодом цих людей було притягнуто до відповідальності за професійне шахрайство. Під час слідства вони зізнались поряд з іншими також у цьому епізоді своєї кримінально-протиправної діяльності.

- працівник будівельного підприємства Р. викрав і продав приватним особам будівельні матеріали на суму понад 100000 тис. грн. Ці матеріали шляхом підробки документів були списані на будівництві. Розкрадання не було виявлено аж поки він і сам про це не заявив.

- крадіжка мобільного телефону у маршрутному таксі, про яку власник не заявив до поліції через зневіру у позитивний результат.

- крадіжка інструментів і господарського приладдя із дачного будинку, про яку власник повідомив дільничному офіцеру поліції. Однак останній вирішив приховати цю інформацію від обліку, щоб не погіршувати показники розкриття кримінальних правопорушень у районному відділі поліції під кінець року.

- азартний учасник віртуального розіграшу цінних подарунків здійснив передплату незначної суми на електронний гаманець. Після програшу він помилково вважав, що йому цього разу не пощастило і жодних претензій до організаторів у нього немає, як і підстав звертатися до поліції.

Завдання № 5.

Впорядкуйте наведений перелік кримінальних правопорушень (по низхідній) – від можливо високого рівня латентності до нижчого:

- погроза вбивством;
- хуліганство;
- грабіж;
- умисне вбивство;
- необережне заподіяння тяжких тілесних ушкоджень;
- кримінальний аборт;
- квартирна крадіжка;
- вимагання;
- схиляння до вживання наркотиків;
- зґвалтування.

3. Дайте відповіді на тестові завдання:

1. Злочинність – це:

А) відносно масове, історично мінливе соціальне явище, яке включає до себе сукупність всіх кримінальних правопорушень, які мають певну територіальну і часову поширеність, характеризується кількісними та якісними показниками, заборонених законом про кримінальну відповідальність України;

В) суспільно небезпечне, винне діяння, яке вчинене суб'єктом кримінального правопорушення;

С) негативна поведінка окремих членів суспільства;

Д) кількість осіб, що вчинили кримінальні правопорушення.

2. Що належать до якісних показників злочинності?

А) види кримінальних правопорушень залежно від ступеня тяжкості;

В) криміногенна ситуація;

С) структура та характер злочинності;

Д) кореляція злочинності.

3. Характер злочинності – це:

А) кількістю злочинців, що вчинили злочини за певний період часу;

В) характером вчинених правопорушень;

С) криміналістичною категорією;

Д) злочини, які мають підвищену суспільну небезпечність, а також особистістю тих, хто вчиняє кримінальні правопорушення.

4. Динаміка злочинності – це:

А) зміна стану, рівня, структури, характеру, географії злочинності за певний період часу на певній території;

В) відношення питомої ваги злочинності до стану;

С) характеристика чинності, інтенсивності та тривалості впливу на злочинність різноманітних факторів;

Д) розповсюдження окремих видів кримінальних правопорушень на певній території.

5. Що розуміють під латентною злочинністю?

А) невраховану офіційною статистикою злочинність;

В) приховану злочинність;

С) незареєстровану правоохоронними органами злочинність;

Д) все вище перелічене.

6. Структурою злочинності за місцем вчинення є:

- A) злочинність міста, села та окремого населеного пункту;
- B) злочинність окремої іноземної держави;
- C) латентна та загальна злочинність;
- D) загальна та спеціальна злочинність.

7. З чого складаються особливі форми соціальної реакції на злочинність?

- A) із блокування, усунення (нейтралізація) детермінації злочинності та удосконалення суспільних відносин в цілому;
- B) тільки з пропаганди та агітації запобігання кримінальним правопорушенням;
- C) із виступів громадян у засобах масової інформації;
- D) із поліпшення умов життя окремих осіб.

8. Що таке «само детермінація», як ознака поняття злочинності?

- A) зміна злочинності на певній території;
- B) хаотична зміна злочинності;
- C) наявність причин та умов злочинності;
- D) ознака злочинності, якій властива спроможність самовідтворення (неповнолітніх, рецидивна тощо).

9. Які існують рівні латентної злочинності?

- A) високий;
- B) середній;
- C) низький;
- D) все вище перелічене.

10. Що відноситься до додаткових показників злочинності?

- A) Структура та характеристика конкретного (одиночного) кримінального правопорушення;
- B) динаміка, питома вага рецидиву;
- C) ціна, географія та топографія злочинності;
- D) коефіцієнт інтенсивності злочинності.

4. Тематика рефератів, доповідей, повідомлень:

1. Диференціація кримінальних правопорушень у залежності від ступеня їх латентності.

2. Засоби виявлення латентних кримінальних правопорушень і їх використання в практиці органів Національної поліції.
3. Методика визначення рівня злочинності.
4. Регіональні особливості злочинності в Україні.
5. Сучасні тенденції поширення злочинності в Україні і світі.

Тема 3.

ДЕТЕРМІНАЦІЯ ЗЛОЧИННОСТІ

Зміст

Поняття кримінологічної детермінації. Філософське обґрунтування причинного зв'язку. Протиріччя (суперечності) соціального, економічного, політичного, морального, управлінського характеру розвитку суспільства, як джерела злочинності.

Поняття причин та умов злочинності в кримінології. Класифікація причин та умов злочинності. Причини та умови, що властиві всій злочинності, окремим її видам, окремим кримінальним правопорушенням. Об'єктивні та суб'єктивні, зовнішні та внутрішні, головні та другорядні, корінні та некорінні причини та умови злочинності.

Недоліки в організації управління економікою, їх криміногенне значення. Недоліки в діяльності правоохоронних органів у боротьбі зі злочинністю.

Детермінанти окремих видів злочинності.

Завдання для самостійної підготовки:

Ознайомитись із питаннями, що належать до цієї теми.

Опрацювати конспект лекції з даної теми.

Рекомендується законспектувати окремі положення, що стосуються питань теми.

Виконати тестові завдання по темі № 3.

Ознайомитись з переліком запропонованих тем рефератів, доповідей, повідомлень.

Опрацювати рекомендовану для вивчення теми літературу. Для вдалого засвоєння теми, здобувачам вищої освіти рекомендується звернутись не лише до базового списку літератури, а й до інших наукових джерел, які можна знайти у бібліотеці університету. Під час

розгляду теми слід, також, використовувати наукові праці як українських, так і зарубіжних вчених.

1. Повторити наступні питання:

1. Поняття кримінологічної детермінації.
2. Філософське обґрунтування кримінологічної детермінації як різновиду універсального зв'язку криміногенних явищ.
3. Система кримінологічної детермінації (причини, умови, кореляція, системно-структурний зв'язок та зв'язок станів)
4. Поняття причин та умов злочинності в кримінології.
5. Класифікація причин та умов злочинності за:
 - механізмом їх дії;
 - соціальною природою;
 - рівнем їх функціонування;
 - змістом;
 - суттю;
 - часовою та територіальною розповсюдженістю.
6. Загальні чинники злочинності в Україні.

2. Дайте відповіді на тестові завдання:

1. Під причиною слід розуміти:

- A) те, що породжує наслідок, а наслідок – результат дії причини;
- B) породжує обов'язкові результативні дії;
- C) процеси та закономірності буття;
- D) ті чи інші ймовірні дії які мають розвиватися під впливом закономірностей.

2. Під умовами слід розуміти:

- A) недоліки, які самі собою не породжують злочин але стоять поруч з ним;
- B) обов'язкові ознаки, які виступають рушійною силою вчинення кримінального правопорушення;
- C) обставини, які самі по собі не породжують вчинення кримінального правопорушення, але сприяють його вчиненню та полегшують настанню злочинного результату. Так-би мовити «відкривають шлях для дії причин»;
- D) сукупність обставин, які неминуче призводять до вчинення кримінального правопорушення.

3. Проблема причин злочинності існує упродовж:

- A) останніх років ХХІ ст., тобто пов'язана з розбудовою держави.
- B) тисячоліть, тобто виникла значно раніше самої науки кримінології, з часів Платона та Аристотеля;
- C) останні роки, тобто виникла значно пізніше самої виникнення науки кримінології.
- D) такої проблеми не існує.

4. Детермінувати (від лат. *determinare* – визначити) – це:

- A) обумовлювати, прирікати, опосередковувати, викликати;
- B) прагнення особи вчинити саме цей злочин;
- C) відчуття особи під впливом яких вона в конкретній ситуації діє саме так;
- D) невмотивовані та некеровані вчинки особи.

5. До системи кримінологічної детермінації входять:

- A) недоліки у існуванні протиріч в суспільстві;
- B) причини, умови, кореляція (кореляційна залежність), системно-структурний зв'язок, зв'язок станів тощо;
- C) внутрішні переконання особи діяти;
- D) вплив оточуючого середовища у поєднанні з зовнішніми обставинами які сприяли вчинити саме так.

6. Види причин та умов злочинності:

- A) об'єктивні та суб'єктивні;
- B) загальні та конкретні;
- C) зовнішні, внутрішні та інші детермінанти злочинності;
- D) все вище перелічене.

7. Мотивація злочинної поведінки:

- A) є опосередкованістю причин;
- B) не є безпосередньою причиною вчинення кримінального правопорушення. Лише сукупність факторів дає реакцію названу кримінального правопорушення;
- C) є складовою процесу вчинення будь-якого кримінального правопорушення;
- D) не впливає на злочинну діяльність.

8. Мікросередовище – це:

- A) коло формування особистих якостей індивіда;

- В) сукупність рис оточуючого спілкування індивіда;
- С) маргінальні властивості оточуючих;
- Д) сфера безпосереднього оточення та спілкування індивіда, яка сприяє формуванню його особистості у суспільстві.

9. Несприятлива (криміногенна) ситуація – це:

- А) конкретна життєва ситуація, яка склалася в момент вчинення кримінального правопорушення або незадовго до цього, і у взаємодії з його причинами та умовами викликає остаточну рішучість особи вчинити дане кримінального правопорушення;
- В) ситуація, яка склалася щоб діяти наступним чином;
- С) сукупність внутрішніх (суб'єктивних) обставин, в яких опинилася людина;
- Д) відчуття людини під час конкретної життєвої ситуації, яка склалася в момент вчинення кримінального правопорушення внаслідок збігу обставин.

10. Конфліктна ситуація – це:

- А) непорозуміння за будь-яких обставин;
- В) зіткнення різних інтересів, поглядів, бажань її учасників, що веде до боротьби між ними злочинним шляхом;
- С) байдуже ставлення до оточуючих;
- Д) зіткнення з певними ускладненнями і перешкодами в досягненні наміченої мети.

3. Тематика рефератів, доповідей, повідомлень:

1. Особливості кримінологічної детермінації
2. Сучасні чинники злочинності в Україні.

**Тема 4.
ОСОБА ЗЛОЧИНЦЯ**

Зміст

Кримінологічне вчення про злочинця, обсяг, межі та способи вивчення особи злочинця у кримінології. Поняття особи злочинця.

Соціологічна та правова характеристика особи злочинця. Особа злочинця та суміжні поняття.

Структура особи злочинця, її види. Сукупність ознак, що утворюють структуру особи злочинця. Основні ознаки кримінологічної характеристики особи злочинця. Соціально-демографічні, кримінально-правові, соціальні ролі і статуси, морально-психологічні властивості і психофізичні ознаки особи злочинця.

Взаємодія соціального і біологічного в особі злочинця. Соціальне середовище. Біологічні задатки в особі як передумова розвитку її соціальних якостей. Типологія і класифікація особи злочинця. Кримінологічна характеристика основних типів особи злочинця. Критерії класифікації злочинців і її значення для кримінологічної профілактики. Особа злочинця з урахуванням виду злочинності.

Завдання для самостійної підготовки:

Ознайомитись із питаннями, що належать до цієї теми.

Опрацювати конспект лекції з даної теми.

Рекомендується законспектувати окремі положення, що стосуються питань теми.

Виконати практичні та тестові завдання по темі № 4.

Ознайомитись з переліком запропонованих тем рефератів, доповідей, повідомлень.

Опрацювати рекомендовану для вивчення теми літературу. Для вдалого засвоєння теми, здобувачам вищої освіти рекомендується звернутись не лише до базового списку літератури, а й до інших наукових джерел, які можна знайти у бібліотеці університету. Під час розгляду теми слід, також, використовувати наукові праці як українських, так і зарубіжних вчених.

1. Повторити наступні питання:

1. Кримінологічне вчення про особу злочинця.
2. Обсяг, рівні та способи вивчення особи злочинця в кримінології.
3. Соціологічна та правова характеристика особи злочинця.
4. Особа злочинця та суміжні поняття.
5. Структура особи злочинця.
6. Сукупність ознак, що утворюють структуру особи злочинця.
7. Основні ознаки кримінологічної характеристики особи злочинця:

- соціально-демографічні;
- кримінально-правові;
- соціальні ролі і статуси;
- морально-психологічні властивості і психофізичні ознаки особи злочинця.

8. Взаємодія соціального і біологічного в особі злочинця.

9. Біологічний стан особи як передумова розвитку її соціальних якостей.

10. Класифікація злочинців на підставі соціологічних та правових ознак.

11. Кримінологічна характеристика основних типів особи злочинця за:

- характером анти суспільної спрямованості особи злочинця та змістом мотивації її злочинної поведінки;
- ступенем глибини анти суспільної спрямованості особи злочинця та стійкістю її криміногенної мотивації.

2. Розв'яжіть практичні завдання:

Завдання № 1.

Громадянин Петренко на підвір'ї свого будинку в нетверезому стані вчинив правопорушення, брудно лаявся, чіплявся до мешканців будинку, ображав їх. У зв'язку з цим його затримала поліція. Згідно зі ст. 173 Кодексу України про адміністративні правопорушення Петренко притягнуто до відповідальності за дрібне хуліганство.

Чи можна вважати Петренко злочинцем? Обґрунтуйте свою позицію. Дайте визначення особи злочинця.

Завдання № 2.

Які з наведених нижче ознак і властивостей особи злочинця належать до соціально-демографічних, особистісно-рольових, морально-психологічних і кримінально-правових?

Ухилення від виконання своїх службових обов'язків; освіта; правовий нігілізм; потреби, інтереси індивіда, мотивація поведінки; наявність колишньої судимості; навмисна вина; каяття у вчиненому злочині; стать і вік особи; жорстокість; соціальний статус, який обумовлює злочинну поведінку (наприклад, особа - член злочинної групи); сімейний стан; вид вчиненого кримінального правопорушення; особливості вольової й емоційної сфери.

Завдання № 3.

Громадянин Сидоров убив свою дружину, труп розчленив, склав у валізу і вийшов з дому, але на вулиці його затримали працівники

поліції. Слідством було встановлено, що гр. Сидоров неодноразово судимий за хуліганство, насильницький грабіж і розбій. Свого часу суд після хуліганства визнавав його неосудним, але він видужав від психічної хвороби і відбув покарання за насильницький грабіж і розбій.

Використовуючи кримінологічну класифікацію, обґрунтуйте вид особи злочинця за усіма видами класифікації. Використовуючи кримінологічну типологію, обґрунтуйте тип особи злочинця за усіма видами типології.

3. Дайте відповіді на тестові завдання:

1. Змістом кримінологічного поняття особистості злочинця є:

- A) філософське поняття людини та криміналістичне поняття злочинця;
- B) соціологічне поняття людини та юридичне поняття злочинця;
- C) соціологічне та філософське поняття людини як особистості та розуміння її дефектів у процесі соціалізації;
- D) криміналістичне судження про закономірності розвитку людини як особистості.

2. Особистість, з соціологічної точки зору є:

- A) природна сутність людини, те, ким вона є у державі;
- B) готовність людини сприймати правила поведінки, які склалися у суспільстві;
- C) соціальна сутність людини, те, ким вона стала у процесі соціалізації, своєї діяльності в суспільстві отримуючи при цьому конкретне соціальне обличчя;
- D) наявність у людини відповідних властивостей та ознак.

3. З соціальної точки конкретна особистість проявляє себе у:

- A) рівні її культури, змістом внутрішнього ставлення до світу;
- B) змісті її суджень та змістом зовнішнього сприйняття світу;
- C) уявлення людини про її природні якості;
- D) рівні її соціалізації та змістом внутрішнього духовного світогляду.

4. Процес, протягом якого особа розвивається і змінюється, отримуючи при цьому конкретне соціальне обличчя, називається:

- A) соціалізацією особистості;
- B) ресоціалізацією особистості;
- C) змістовністю особистості;

D) виправленням особистості.

5. Вивчення особистості злочинця у кримінології підпорядковано виявленню закономірностей у:

A) становленні відхиленої поведінки особи та розробки рекомендацій щодо її виправлення;

B) антисоціальної поведінці та злочинності як явища і обґрунтованих рекомендацій подальшого дослідження;

C) формуванні її злочинної поведінки, розвитку і розробки науково обґрунтованих рекомендацій щодо виявлення, блокування, усунення (нейтралізації) причин та умов її формування;

D) співвідношенні змісті понять людини, особи та особистості злочинця.

6. Особистість злочинця – це:

A) наявність у особи властивостей, певних зв'язків і відносин, які спонукають її діяти саме таким чином;

B) особа діє саме таким чином в наслідок генетичних властивостей;

C) фізична, осудна та досягла певного віку відповідальності;

D) сукупність соціальна значимих властивостей, ознак, зв'язків і відносин, які характеризують людину, винну в порушенні закону про кримінальну відповідальність, в поєднанні з іншими (неособистими) умовами та обставинами, що впливають на її злочинну поведінку.

7. У кримінально-правовому аспекті особистість злочинця вивчається:

A) після вчинення кримінального правопорушення та стала на шлях виправлення;

B) після визнання її судом винною у вчиненні кримінального(их) правопорушення(нь) та вступу вироку суду в законну силу і триває до моменту відбуття покарання та погашення (зняття) судимості;

C) після сформування антисуспільної спрямованості та вчинення ним кримінального правопорушення;

D) визнається судом винним.

8. Для створення наукової основи запобігання злочинам враховуються:

A) сукупність знань, які допомагають визначитися з відхиленою поведінкою;

В) психічні, психологічні, генетичні, педагогічні та інші знання, які допомагають визначити мотивацію і мету вчинення кримінального правопорушення, а також засоби впливу на особистість злочинця для її подальшого виправлення;

С) знання, які допомагають визначити підстави ймовірності людської поведінки;

Д) процеси формування людини як особистості.

9. Кримінологічне вчення про особистість злочинця має як науково-пізнавальне, так і практичне значення, і конкретизує у собі:

А) проблеми генези становлення особи як злочинця, причин та умов (детермінації) і засобів запобігання кримінальним правопорушенням;

В) питання які сприяють наявності у особи фонових явищ (зайняття проституцією, вживання наркотиків, зловживання спиртними напоями тощо);

С) проблеми вчинення конкретних (одиничних) кримінальних правопорушень;

Д) соціологічне та філософське вчення про людину.

10. В кримінології ознаки особистості злочинця поділяють на:

А) анкетні, кримінальні, ролі і статус в державному управлінні, внутрішні характеристики;

В) соціальні, правові, соціологічні, моральні переконання;

С) соціально-демографічні, кримінально-правові, соціальні ролі і статус, морально-психологічні характеристики;

Д) сукупність зовнішніх та внутрішніх переконань.

4. Тематика рефератів, доповідей, повідомлень:

1. Особа злочинця – ключова фігура кримінального правопорушення.

2. Описати особу відомого злочинця за ознаками структури особи злочинця.

3. Особа злочинця у кримінологічній теорії України.

4. Класифікація та типологія особи злочинця у правоохоронній діяльності.

5. Зарубіжні теорії пояснення феномену особи злочинця.

Тема 5.

ПРИЧИНИ ТА УМОВИ КОНКРЕТНИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Зміст

Поняття причин та умов скоєння конкретних кримінальних правопорушень. Їх взаємовідношення з загальними причинами та умовами злочинності. Технологічний механізм скоєння конкретного кримінального правопорушення. Роль потреб, інтересів, мотивів і цілей, антисуспільних звичок і поглядів у генезисі особистості злочинної поведінки.

Умови і механізм сприятливого морального формування особи. Роль соціального середовища (сім'я, навчальні і виробничі колективи, побутове оточення) у моральному формуванні особи.

Кримінальне правопорушення як наслідок взаємодії особистих якостей злочинця і конкретної життєвої ситуації. Поняття конкретної життєвої ситуації, її різновиди і роль у скоєнні кримінального правопорушення. Класифікація конкретних життєвих ситуацій за джерелами створення, змістом та іншими підставами.

Обставини, що полегшують скоєння конкретного кримінального правопорушення (недоліки, організаційно-управлінської, господарчої, правоохоронної діяльності тощо). Приводи до скоєння кримінального правопорушення та їх криміногенне значення.

Завдання для самостійної підготовки:

Ознайомитись із питаннями, що належать до цієї теми.

Опрацювати конспект лекції з даної теми.

Рекомендується законспектувати окремі положення, що стосуються питань теми.

Виконати практичні та тестові завдання по темі № 5.

Ознайомитись з переліком запропонованих тем рефератів, доповідей, повідомлень.

Опрацювати рекомендовану для вивчення теми літературу. Для вдалого засвоєння теми, здобувачам вищої освіти рекомендується звернутись не лише до базового списку літератури, а й до інших наукових джерел, які можна знайти у бібліотеці університету. Під час розгляду теми слід, також, використовувати наукові праці як українських, так і зарубіжних вчених.

1. Повторити наступні питання:

1. Поняття причин конкретних кримінальних правопорушень.
2. Умови конкретних кримінальних правопорушень.
3. Механізм злочинної поведінки.
4. Поняття конкретної життєвої ситуації.

2. Розв'яжіть практичні завдання:

Завдання № 1.

Гр. Коваленко пред'явлено звинувачення у кримінального правопорушення. Він викрав побутову техніку і запасні деталі з майстерні, де працював.

У ході розслідування виявлено, що гр. Коваленко ріс і виховувався у несприятливому середовищі. Батько залишив родину, коли йому було лише два роки. Мати вела аморальний спосіб життя, досить часто вдома розпивала з чужими людьми спиртні напої, вихованням сина не займалася. У школі він вчився погано. Свій вільний час проводив на вулиці з хлопцями, старшими за віком, почав пити, грати в азартні ігри. Двічі був засуджений за крадіжку і хуліганство.

Одного разу гр. Коваленко зустрів приятелів, з якими відбував покарання. Погрожуючи розправою, вони вимагали повернути їм старий борг. Тоді він викрав з майстерні декілька відремонтованих приладів, продав їх, а гроші віддав у сплату боргу.

У чому причина вчинення К. нового злочину? Які умови сприяли його вчиненню? Які обставини викликали у нього рішучість скоїти крадіжку?

3. Дайте відповіді на тестові завдання:

1. Під безпосередньою причиною вчинення конкретного (одиночного) кримінального правопорушення слід розуміти:

А) ті негативні явища та процеси нашої дійсності, під впливом яких у винної особи виникають глибокі і стійкі антигромадські погляди та звички, що зумовлюють внаслідок криміногенної мотивації її внутрішню готовність вчинити злочинне посягання;

В) породжує обов'язкові результативні дії;

С) процеси та закономірності буття;

Д) ті чи інші ймовірні дії які мають розвиватися під впливом закономірностей.

2. Під умовами вчинення конкретного (одиночного) кримінального правопорушення слід розуміти:

А) недоліки, які самі собою не породжують злочин але стоять поруч з ним;

В) обов'язкові ознаки, які виступають рушійною силою вчинення кримінального правопорушення;

С) це об'єктивні обставини, які сприяють вчиненню кримінального правопорушення та досягненню злочинного результату. Вони викликають намір подальшого злочинного прояву;

Д) сукупність обставин, які неминуче призводять до вчинення кримінального правопорушення.

3. Психологічним механізмом вчинення умисного кримінального правопорушення є:

А) соціальна викривленість особистості.

В) особистість, потреби, інтереси, мотив, мета, вибір засобів та самоконтроль, прийняття рішення, діяння (дія або бездіяльність);

С) психопатичні аномалії:

Д) такої проблеми не існує.

4. Фактори, які детермінують індивідуальну злочинну поведінку:

А) особисті властивості конкретного індивіда та сукупність зовнішніх обставин, що викликають намір вчинити кримінальне правопорушення або діяння, яке призвело до його вчинення;

В) мотивація особи вчинити саме це кримінального правопорушення;

С) відчуття особи діяти саме так;

Д) субкультура особи.

5. Особистісними властивостями індивіда як чинники індивідуальної злочинної поведінки – це:

А) недоліки у трудовому колективі;

В) біологічні; особливості протікання психічних процесів; індивідуально набутий досвід; властивості, сформовані в процесі соціалізації;

С) внутрішні уявлення особи;

Д) вплив оточуючих.

6. Важливою внутрішньою детермінантою поведінки є її мотивація:

- А) об'єктивні та суб'єктивні потреби;
- В) загальні та конкретні бажання;
- С) внутрішні та інші детермінанти злочинності;
- Д) потреби, інтереси, емоції визначають мотивацію вчинку, а не вибір засобу та шляхи їх задоволення. Тому мотивація не є безпосередньою причиною кримінального правопорушення.

7. Умови, що сприяють реалізації індивідуального злочинного умислу:

- А) непорозуміння за будь-яких обставин;
- В) фонові явища; вади сімейного, шкільного, позашкільного та трудового виховання; вплив мікросередовища з антисоціальною спрямованістю; недоліки в діяльності державних підприємств, установ та організацій; недоліки в системі господарювання;
- С) байдуже ставлення до оточуючих;
- Д) зіткнення з певними ускладненнями і перешкодами в досягненні наміченої мети.

8. Неприятлива (криміногенна) ситуація – це:

- А) конкретна життєва ситуація, яка склалася в момент вчинення кримінального правопорушення або незадовго до цього, і у взаємодії з його причинами та умовами викликає остаточну рішучість особи вчинити дане кримінальне правопорушення;
- В) ситуація, яка склалася щоб діяти наступним чином;
- С) сукупність внутрішніх (суб'єктивних) обставин, в яких опинилася людина;
- Д) відчуття людини під час конкретної життєвої ситуації, яка склалася в момент вчинення кримінального правопорушення внаслідок збігу обставин.

9. Елементами криміногенної ситуації є:

- А) обставини конкретного характеру;
- В) обставини, які сприяють вчиненню кримінальних правопорушень. Ці обставини різноманітні. Вони можуть бути пов'язані з недоліками в діяльності державних чи громадських організацій, мати місце на виробництві і в родині, у школі і серед найближчого оточення індивіда. Ці обставини полегшують скоєння кримінального правопорушення, створюють умови для настання суспільно небезпечних наслідків;
- С) складова соціального процесу;

D) індивідуальна злочинна діяльність.

10. За змістом розрізняють такі види криміногенних ситуацій:

A) нестандартні;

B) звичайні;

C) маргінальні;

D) проблемна, мотиваційне байдужа, мотивуюча та конфліктна.

3. Тематика рефератів, доповідей, повідомлень:

1. Механізм кримінально протиправної поведінки при вчиненні умисного кримінального правопорушення.

2. Конкретна життєва ситуація та її роль у кримінально протиправній поведінці.

3. Роль конкретної життєвої ситуації у кримінально протиправній поведінці.

4. Антигромадські погляди та їх вплив на кримінально протиправну поведінку.

5. Кримінальна субкультура та її вплив на кримінально протиправну поведінку.

Тема 6.

ЗАГАЛЬНА ТЕОРІЯ ПОПЕРЕДЖЕННЯ ЗЛОЧИННОСТІ

Зміст

Поняття попередження злочинності. Попередження злочинності і суміжні поняття. Цілі, задачі і функції попередження злочинності.

Форми спеціально-кримінологічного попередження кримінальних правопорушень (профілактика, запобігання, припинення кримінальних правопорушень).

Види профілактики кримінальних правопорушень. Класифікація заходів попередження злочинності, основні вимоги до них.

Система заходів впливу на злочинність. Попередження кримінальних правопорушень – пріоритетний напрямок у боротьбі зі злочинністю. Комплексні програми профілактики правопорушень. Співвідношення попередження кримінальних правопорушень з іншими напрямками впливу на злочинність.

Об'єкти спеціально-кримінологічного попередження злочинності.

Суб'єкти попередження кримінальних правопорушень, їх види.

Особливості попередження окремих видів злочинності.

Завдання для самостійної підготовки:

Ознайомитись із питаннями, що належать до цієї теми.

Опрацювати конспект лекції з даної теми.

Рекомендується законспектувати окремі положення, що стосуються питань теми.

Виконати практичні та тестові завдання по темі № 6.

Ознайомитись з переліком запропонованих тем рефератів, доповідей, повідомлень.

Опрацювати рекомендовану для вивчення теми літературу. Для вдалого засвоєння теми, здобувачам вищої освіти рекомендується звернутись не лише до базового списку літератури, а й до інших наукових джерел, які можна знайти у бібліотеці університету. Під час розгляду теми слід, також, використовувати наукові праці як українських, так і зарубіжних вчених.

1. Повторити наступні питання:

1. Поняття попередження злочинності. Попередження злочинності і суміжні поняття.

2. Цілі, задачі і функції попередження злочинності.

3.Форми спеціально-кримінологічного попередження кримінального правопорушення (профілактика, запобігання, припинення кримінальних правопорушень).

4. Види профілактики кримінальних правопорушень.

5. Класифікація заходів попередження злочинності, основні вимоги до них.

6. Система заходів впливу на злочинність.

7. Попередження кримінального правопорушення – пріоритетний напрямок у боротьбі зі злочинністю.

8. Комплексні програми профілактики правопорушень.

9. Співвідношення попередження кримінальних правопорушень з іншими напрямками впливу на злочинність.

10. Об'єкти спеціально-кримінологічного попередження злочинності.

11. Суб'єкти попередження кримінальних правопорушень, їх види.

12. Особливості попередження окремих видів злочинності.

2. Розв'яжіть практичні завдання:

Завдання № 1.

Аналіз криміногенної ситуації в одному зі «спальних» районів міста засвідчив, що за останні 3 роки в ньому на 12% збільшилась кількість квартирних крадіжок. Переважна більшість з них (91%) вчинялася вдень, коли власники квартир були відсутні.

Які заходи спеціально-кримінологічного запобігання можуть бути розроблені з цього приводу співробітниками службою дільничних інспекторів та органами місцевого самоврядування?

Завдання № 2.

Яким, на Ваш погляд, може бути партнерство громадськості й поліції в запобіганні злочинності?

Запропонуйте конкретні заходи в цій сфері?

3. Дайте відповіді на тестові завдання:

1. Під запобіганням кримінальних правопорушень в кримінології слід розуміти:

А) застосування заходів превентивного впливу на особу з метою відмовити її вчинити кримінальне правопорушення;

В) перешкоджання здійсненню злочинного наміру конкретної особи до початку посягання на стадіях виявлення наміру або готування до кримінального правопорушення;

С) проведення бесід різноманітного характеру з метою не допустити розвитку у особи злочинної поведінки;

Д) діяльність держави, яка спрямована на оздоровлення середовища спілкування особи та зменшення негативного впливу на нього.

2. Поняття припинення кримінальних правопорушень передбачає:

А) сукупність заходів спрямованих на злочинну діяльність, яка вже розпочалася, та має на меті забезпечити ненастання суспільно небезпечних наслідків;

В) сукупність заходів спрямованих на усунення наслідків діяльності особи;

С) надання необхідної допомоги особистості злочинця упродовж її ресоціалізації;

Д) відмовлення злочинця від антисуспільної та злочинної діяльності.

3. У кримінологічній науці попередженням кримінальних правопорушень слід вважати:

А) діяльність громадських організацій, які виявляють осіб схильних вчинити кримінальні правопорушення;

В) діяльність відповідних державних органів спрямованих на удосконалення кримінального законодавства;

С) діяльність спеціальних підрозділів поліції з метою усунути причини вчинення кримінальних правопорушень;

Д) сукупність різноманітних видів діяльності і заходів у державі, спрямованих на удосконалення суспільних відносин з метою усунення негативних явищ та процесів, що породжують злочинність або сприяють їй, а також недопущення вчинення кримінальних правопорушень на різних стадіях злочинної поведінки.

4. Профілактика кримінальних правопорушень – це:

А) попередження конкретних видів злочинної діяльності;

В) сукупність заходів спрямованих не допустити перехід особи від антисуспільної поведінки на злочинну;

С) попередження криміногенних ситуацій, їх усунення або нейтралізація, ослаблення дії криміногенних факторів, захисту об'єктів від посягань тощо;

Д) діяльність урядових органів влади спрямованих спостереження розвитку негативних явищ та процесів а також вплив на них.

5. Предметом теорії профілактики кримінальних правопорушень у кримінології є:

А) поняття профілактики кримінальних правопорушень, її види та форми;

В) рівні, суб'єкти й об'єкти цієї діяльності, організаційні та правові основи;

С) тактика і методика здійснення профілактичних заходів та особливості профілактики конкретних видів кримінальних правопорушень;

Д) все вище перелічене.

6. Видами профілактичних заходів є:

А) загально-соціальна, спеціально-кримінологічна та індивідуальна;

В) впливу, наміру та усунення;

С) загально-громадська; особливо-криміналістична та конкретно-індивідуальна;

Д) припинення, упередження та переконання.

7. Суб'єктами попереджувальної діяльності є:

- A) органи та організації, які керують, спрямовують, координують попереджувальну діяльність (органи державної влади та управління);
- B) органи та організації, які безпосередньо здійснюють профілактичні заходи (МВС, СБУ, прокуратура, суд, спеціально створені громадські формування);
- C) суб'єкти, у функції яких частково входить здійснення профілактичних заходів, – заклади освіти, охорони здоров'я, адміністрації підприємств, установ та організацій тощо;
- D) все вище перелічене.

8. Одним із основних (пріоритетних) напрямів попереджувальної діяльності Нац. поліції є:

- A) формування громадської думки у напрямі правильної поведінки;
- B) забезпечення охорони громадського порядку, охорона державної та приватної власності, конституційних прав і свобод людини та громадянина, перекриття каналів незаконного збагачення;
- C) підготовка та перепідготовка персоналу;
- D) сприяння формування у громадян свідомості та культури.

9. Заходами (методами) профілактики кримінальних правопорушень є:

- A) випередження, впливу та захисту;
- B) обмеження та застереження;
- C) переконання, стимулювання, примус та заохочення («кнута та пряника»);
- D) пристосування, відвертості та щирості.

10. Які Вам відомі стадії попереджувальної діяльності:

- A) рання, безпосередня, профілактика на стадії готування або замаху та рецидиву;
- B) початкова, конкретна, спеціальна та кінцева;
- C) своєчасна, конструктивна, програмна та остаточна;
- D) випереджувальна, конкретно-спрямована, прикінцева та кордонна.

4. Тематика рефератів, доповідей, повідомлень:

- 1. Поняття профілактика, попередження, запобігання, припинення кримінальних правопорушень у правоохоронній діяльності.

2. Характеристика предмета попередження у правоохоронній діяльності.
3. Попередження окремих видів злочинності у правоохоронній діяльності.
4. Попередження кримінальних правопорушень – пріоритетний напрямок державної політики.
5. Значення профілактики кримінальних правопорушень для запобігання злочинності.
6. Спеціальні програми запобігання злочинності та її окремих видів в Україні. Стисла характеристика програм.

Тема 7.

ПОНЯТТЯ ВІКТИМОЛОГІЇ ТА ВІКТИМОЛОГІЧНА ПРОФІЛАКТИКА

Зміст

Виникнення віктимології як науки. Поняття віктимології та її види. Кримінологічна віктимологія та її предмет.

Поняття жертви кримінального правопорушення (злочину), її кримінологічне значення. Класифікація потерпілих від кримінального правопорушення. Співвідношення понять «жертва» і «потерпілий». Роль потерпілого в утворенні криміногенної ситуації. Віктимність та віктимізація. Види віктимності. Підходи до класифікації жертв кримінальних правопорушень. Типові обставини, у яких працівники правоохоронних органів стають жертвою кримінальних правопорушень.

Поняття віктимологічної профілактики, її види та загальна характеристика.

Поняття суїцидальної поведінки. Проблеми суїциду в Україні та в інших державах. Механізм суїцидальної поведінки. Обставини, що обумовлюють суїцидальну поведінку серед співробітників Національної поліції, та шляхи їх подолання.

Завдання для самостійної підготовки:

- Ознайомитись із питаннями, що належать до цієї теми.
- Опрацювати конспект лекції з даної теми.

Рекомендується законспектувати окремі положення, що стосуються питань теми.

Виконати практичні та тестові завдання по темі № 7.

Ознайомитись з переліком запропонованих тем рефератів, доповідей, повідомлень.

Опрацювати рекомендовану для вивчення теми літературу. Для вдалого засвоєння теми, здобувачам вищої освіти рекомендується звернутись не лише до базового списку літератури, а й до інших наукових джерел, які можна знайти у бібліотеці університету. Під час розгляду теми слід, також, використовувати наукові праці як українських, так і зарубіжних вчених.

1. Повторити наступні питання:

1. Виникнення віктимології як науки.
2. Поняття віктимології та її види.
3. Кримінологічна віктимологія та її предмет.
4. Поняття жертви кримінального правопорушення, її кримінологічне значення.
5. Співвідношення понять «жертва» і «потерпілий».
6. Роль потерпілого в утворенні криміногенної ситуації.
7. Віктимність та віктимізація.
8. Види та рівні віктимності.
9. Класифікація потерпілих від кримінального правопорушення.
10. Поняття віктимологічної профілактики, її види та загальна характеристика.
11. Значення віктимологічної профілактики.
12. Поняття суїцидальної поведінки.
13. Механізм суїцидальної поведінки.
14. Проблеми суїциду в Україні та в інших державах.
15. Обставини, що обумовлюють суїцидальну поведінку молоді.
16. Обставини, що зумовлюють суїцидальну поведінку серед працівників органів Національної поліції, та шляхи їх подолання.

2. Розв'яжіть практичні завдання:

Завдання № 1.

Які заходи віктимологічної профілактики могли б бути ефективними щодо:

- квартирних й кишенькових крадіжок;
- шахрайства?

Завдання № 2.

Пізно ввечері Тетяна їхала додому на електричці. У поїзді вона задрімала. Прокинулася вона раптово, коли електричка зупинилася на якійсь станції. Було темно. Їй здалося, що вона проїхала свою зупинку.

Спросоння вона вискочила з поїзда і, тільки коли двері вже зачинилися, зрозуміла, що вийшла на одну зупинку раніше. Наступний поїзд за розкладом через дві години. «Краще йти по рейках до своєї станції, ніж тут чекати. За годину дійду». Коли вона відійшла від станції приблизно на кілометр, то почула ззаду кроки. Хтось наздоганяв її. Тамара побігла. Але він догнав її, наніс кілька ударів, відібрав у неї сумочку та зняв сережки.

Проведіть віктимологічний аналіз:

- чи вчинив потерпілий помилки, які підвищили його віктимність?
- які заходи віктимологічної профілактики могли б бути ефективні в даному випадку?

3. Дайте відповіді на тестові завдання:

1. Системні наукові дослідження жертви (потерпілого) кримінального правопорушення розпочато:

- A) наприкінці 80-х - на початку XXI ст.;
- B) наприкінці 80-х - на початку 90-х років XX ст.;
- C) наприкінці 20-х - на початку 30-х років XIX ст.;
- D) на початку 30-х років XX ст.

2. Родоначалником віктимології, як нової галузі знань у кримінологічній науці є:

- A) Г. фон Гентінг;
- B) Р. Родрігес;
- C) І. Маттеса;
- D) Р. Роругес.

3. Віктимологія – це:

A) галузь кримінології, яка вивчає вдосконалення заходи попередження кримінальних правопорушень.

B) галузь (напрямок) кримінології, яка вивчає кількісні та якісні характеристики жертв кримінальних правопорушень, закономірності

їх взаємовідносин зі злочинцями для вдосконалення форм і методів попередження кримінальних правопорушень.

С) галузь кримінології, яка вивчає кількісну і якісну характеристики особистості злочинця, закономірності їх взаємовідносин з жертвами;

Д) наука, що розробляє засоби кількісного аналізу злочинності.

4. Віктимологія оперує наступними основними поняттями:

А) потерпілий (жертва кримінального правопорушення); зв'язок «злочинець-потерпілий» як певне відношення або ситуація; віктимізація; віктимність;

В) злочинець; зв'язок з кримінальним правопорушенням, як певне відношення або ситуація; віктимний; віктимність;

С) внутрішні функції правоохоронних органів держави;

Д) вивчення показників злочинності на сучасному етапі та у ретроспективі і перенесення виявлених закономірностей на перспективу.

5. Жертва кримінального правопорушення у віктимології – це:

А) особа, якій заподіяно фізичну шкоду від злочинного посягання.

В) особа(и), якій безпосередньо заподіяно якусь шкоду від злочинного посягання.

С) особа або певна спільнота людей, якій прямо чи опосередковано заподіяно будь-яку шкоду від злочинного посягання.

Д) особа, яка навмисне завдала собі шкоди.

6. До елементів предмету кримінологічної віктимології належить:

А) комплексний аналіз феномена жертви кримінального правопорушення;

В) відносини, що пов'язують потенційних злочинця та потерпілого;

С) віктимна поведінка особи;

Д) варіативна поведінка особи.

7. До об'єктивних факторів формування кримінологічної віктимології слід віднести:

А) потреби пізнання існуючого стану віктимності та віктимізації суспільства;

В) самодетермінаційні процеси злочинності;

С) значні процеси формування злочинності;

D) обмеження можливостей запобіжного впливу на негативні соціальні процеси.

8. Хто з зазначених вчених вперше ввів у наукових обіг дефініції «а) злочинець-жертва; б) латентна жертва; в) відносини між злочинцем і жертвою»?

- A) Г. фон Гентиг;
- B) Б. Мендельсон;
- C) І. Кант;
- D) М. Вольфганг.

9. Віктимність – це:

- A) риси особи, яка обумовлює високу вірогідність стати потерпілим;
- B) така соціально-психологічна сукупність рис особи, яка обумовлює високу вірогідність стати об'єктом злочинного посягання;
- C) сукупність рис особи, яка обумовлює високу вірогідність стати злочинцем;
- D) морально стійка особа.

10. Хто може бути випадковою жертвою?

- A) особа, яка умисно стає жертвою при вчиненні кримінального правопорушення;
- B) особа, яка стає жертвою особистої необережної поведінки;
- C) особа, яка стає жертвою в наслідок збігу обставин;
- D) особа, яка умисно завдала собі шкоди.

4. Тематика рефератів, доповідей, повідомлень:

1. Жертва кримінального правопорушення, її кримінологічне значення у правоохоронній діяльності.
2. Віктимологічна профілактика як особливий вид соціальної профілактики.
3. Проблема суїциду в Україні.
4. Проблеми суїциду в зарубіжних державах.
5. Суїцидальна поведінка серед співробітників підрозділів Національної поліції, та шляхи їх подолання у правоохоронній діяльності.

Тема 8.

КРИМІНОЛОГІЧНЕ ПРОГНОЗУВАННЯ ТА ПЛАНУВАННЯ ЗАХОДІВ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ

Зміст

Поняття кримінологічного прогнозування. Поняття кримінологічного прогнозу. Види кримінологічного прогнозу. Прогностика. Завдання кримінологічного прогнозування. Строки кримінологічного прогнозування поточне, короткострокове, середньострокове, перспективне. Методи кримінологічного прогнозування: загальнонаукові методи (логіка, уявлення, інтуїція, історичний аналіз, узагальнення); соціологічні, статистичні, математичні методи (екстраполяція, експертних оцінок, математичного моделювання). Прогнозування індивідуальної злочинної поведінки. Прогностична модель індивідуальної злочинної поведінки.

Співвідношення прогнозування та планування боротьби зі злочинністю. Поняття кримінологічного планування. Значення планування для забезпечення ефективності соціальної системи попередження злочинності. Комплексне планування боротьби зі злочинністю. Види кримінологічного планування: залежно від масштабів (загальнодержавні, регіональні, відомчі та галузеві), цілей, суб'єктів і строків планування (поточним, короткостроковим, середньостроковим, перспективним). Етапи планування.

Завдання для самостійної підготовки:

Ознайомитись із питаннями, що належать до цієї теми.

Опрацювати конспект лекції з даної теми.

Рекомендується законспектувати окремі положення, що стосуються питань теми.

Виконати практичні та тестові завдання по темі № 8.

Ознайомитись з переліком запропонованих тем рефератів, доповідей, повідомлень.

Опрацювати рекомендовану для вивчення теми літературу. Для вдалого засвоєння теми, здобувачам вищої освіти рекомендується звернутись не лише до базового списку літератури, а й до інших наукових джерел, які можна знайти у бібліотеці університету. Під час розгляду теми слід, також, використовувати наукові праці як українських, так і зарубіжних вчених.

1. Повторити наступні питання:

1. Поняття, строки та мета кримінологічного прогнозування.
2. Завдання, мета та значення кримінологічного прогнозування.
3. Поняття, принципи, етапи, зміст та значення кримінологічного планування.
4. Співвідношення прогнозування та планування боротьби зі злочинністю.

2. Розв'яжіть практичні завдання:

Завдання № 1.

Дослідники, вивчаючи особистість неповнолітніх правопорушників, встановили, що близько 20 % із них виховувались у неповних сім'ях (без одного чи двох батьків).

Чи достатньо цих даних для висновку про те, що неповна сім'я є одним із криміногенних чинників формування особи злочинця?

Завдання № 2.

Індивідуальне прогнозування повинно виходити з психології особи та її минулої діяльності. Здійснювати індивідуальне прогнозування кримінально-протиправної поведінки можна лише щодо осіб, які в минулому вже вчинили кримінальні правопорушення або припускалися кримінально-протиправної поведінки.

Роль індивідуального прогнозування полягає саме в тому, щоб із зазначеного контингенту осіб визначити тих, до яких необхідно вживати індивідуальні запобіжні заходи з метою недопущення вчинення ними кримінальних правопорушень у майбутньому.

Визначте, на основі яких даних можна здійснити індивідуальне прогнозування, які методи прогнозування при цьому слід застосовувати?

Завдання 3.

Планування є однією з форм координації запобіжної діяльності як в окремому регіоні, так і в державі загалом. Базою кримінологічного планування є прогноз, дані про злочинність, процеси, що впливають на неї і стан боротьби з нею. При цьому спеціалісти оцінюють існуючі можливості впливу на прогнозовані несприятливі тенденції злочинності і закладають у план (програму) відповідні заходи, прагнучи зруйнувати чи пом'якшити їх і, навпаки, стимулювати позитивні для суспільства тенденції.

Для правильного та ефективного складання плану профілактики злочинності, визначте основні етапи кримінологічного планування.

Покажіть, на якому етапі планування використовується кримінологічний прогноз?

3. Дайте відповіді на тестові завдання:

1. Прогнозування – це:

А) процес отримання інформації про майбутнє, що ґрунтується на закономірностях певних явищ, у результаті аналізу їх стану в минулому і сьогодні;

В) процес отримання наукового знання про майбутнє, що ґрунтується на закономірностях певних явищ, у результаті аналізу їх стану в минулому і сьогодні;

С) зв'язок кількісної та якісної сторін різноманітних правопорушень;

Д) процес отримання наукової інформації про майбутнє, що ґрунтується на закономірностях певних явищ, у результаті аналізу їх стану в минулому і сьогодні.

2. Прогнозування злочинності – це:

А) висвітлення ймовірних закономірностей злочинності;

В) ймовірні зміни та закономірностей злочинності;

С) передбачення ймовірних змін тенденцій та закономірностей злочинності у минулому, сьогодні й майбутньому;

Д) забезпечення плановості в запобіжній діяльності правоохоронних органів.

3. Кримінологічне прогнозування – це:

А) процес наукового передбачення змін тенденцій, кількісних і якісних характеристик злочинності, її детермінант, особистості злочинця, діяльності з попередження кримінальних правопорушень у майбутньому, а також перспектив розвитку самої кримінологічної науки;

В) процес знання перспектив розвитку самої кримінологічної науки;

С) збір інформації та розробка робочого плану досліджень;

Д) процес наукового передбачення та змін її детермінант, а також перспектив розвитку самої кримінологічної науки.

4. Зазвичай розрізняють такі види передбачення:

А) уявлення, пристосування та застосування;

В) методична, довідкова, оперативно-службова;

С) передрікання та передбачення;

D) передбачення; передбачення; прогнозування; планування.

5. Кримінологічне прогнозування є частиною:

A) соціального прогнозу, який охоплює всі явища та процеси життєдіяльності суспільства;

B) суспільного розвитку;

C) процес реалізації внутрішньої (психічної) детермінації злочинної поведінки, що обумовлює вчинення кримінального правопорушення;

D) соціологічного прогнозу, який охоплює всі явища і процеси життєдіяльності суспільства.

6. Метою кримінологічного прогнозування (відповідно до предмета кримінології) є:

A) встановлення всіх параметрів злочинності на цей час та в перспективі, виявлення на цій основі небажаних тенденцій та пошук засобів їх зміни у позитивному напрямі;

B) встановлення всіх параметрів злочинної особи;

C) перелік питань, на які повинні бути отримані відповіді по кожній одиниці сукупності;

D) встановлення параметрів злочинності в перспективі, виявлення на цій основі бажаних тенденцій.

7. Які існують основні методи кримінологічного прогнозування?

A) екстраполяції, моделювання, метод експертних оцінок;

B) анкетування, експериментальний метод;

C) опитування, анкетування;

D) спостереження та інтерпретації результатів.

8. План – це:

A) різновид управлінського рішення, поданого у вигляді системи взаємоузгоджених і взаємопов'язаних заходів, які необхідно здійснити у встановленій послідовності та визначені строки для досягнення поставлених цілей;

B) різновид рішення, які потрібно здійснити;

C) вивчення показників злочинності на сучасному етапі та у ретроспективі і перенесення виявлених закономірностей на перспективу;

D) різновид наукового рішення, які потрібно здійснити.

9. Принципи кримінологічного планування:

- А) оперативності, практичності, змістовності;
- В) наукової обґрунтованості; законності; актуальності; реальності; конкретності;
- С) суб'єктивна; інформативності; підлеглості; системності;
- Д) постійності, системності, вимогливості.

10. Етапи кримінологічного планування:

- А) підготовчий, збір пропозицій, узгодження плану, затвердження плану, надання суб'єктам виконання;
- В) узгодження та затвердження плану;
- С) надання суб'єктам виконання, розподілення виконавчих функцій;
- Д) підготовчий; збір пропозицій; узгодження плану; затвердження плану.

4. Тематика рефератів, доповідей, повідомлень:

- 1. Види кримінологічного прогнозування та планування злочинності у правоохоронній діяльності.
- 2. Методика та методи кримінологічного прогнозування у правоохоронній діяльності.
- 3. Види спостереження у правоохоронній діяльності.
- 4. Практичне значення кримінологічного прогнозування та планування для правоохоронної діяльності.
- 5. Поняття кримінологічного прогнозування, його завдання, види і методи.
- 6. Поняття, мета, завдання і значення планування заходів протидії злочинності.
- 7. Види і методи кримінологічного планування.

**Тема 9.
ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА
КРИМІНОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

Зміст

Завдання, об'єкти та суб'єкти кримінологічних досліджень. Вивчення злочинності – необхідна умова ефективного і науково обґрунтованого її запобігання.

Поняття кримінологічної інформації. Основні вимоги, що пред'являються до неї (повнота, достовірність, своєчасність, зіставлення). Джерела кримінологічної інформації та їх загальна характеристика.

Методи, які використовуються у кримінологічних дослідженнях (загальнонаукові і окремо наукові, опитування, спостереження, експеримент, моделювання та ін.).

Організація кримінологічних досліджень (підготовчий, робочий та заключний етапи). Програма і робочий план дослідження. Збір та відпрацювання емпіричної інформації. Аналіз результатів, їх використання у практичній діяльності.

Завдання для самостійної підготовки:

Ознайомитись із питаннями, що належать до цієї теми.

Опрацювати конспект лекції з даної теми.

Рекомендується законспектувати окремі положення, що стосуються питань теми.

Виконати тестові завдання по темі № 9.

Ознайомитись з переліком запропонованих тем рефератів, доповідей, повідомлень.

Опрацювати рекомендовану для вивчення теми літературу. Для вдалого засвоєння теми, здобувачам вищої освіти рекомендується звернутись не лише до базового списку літератури, а й до інших наукових джерел, які можна знайти у бібліотеці університету. Під час розгляду теми слід, також, використовувати наукові праці як українських, так і зарубіжних вчених.

1. Повторити наступні питання:

1. Поняття та значення кримінологічного дослідження.
2. Методика та методи кримінологічних досліджень. Види методів кримінологічних досліджень.
3. Завдання, об'єкти та суб'єкти кримінологічних досліджень.
4. Основні вимоги, що пред'являються до кримінологічної інформації (повнота, достовірність, своєчасність, можливість зіставлення).

5. Джерела кримінологічної інформації та їх загальна характеристика.

6. Етапи кримінологічних досліджень.

7. Програма та робочий план дослідження. Збір та відпрацювання емпіричної інформації. Аналіз результатів, їх використання у практичній діяльності.

2. Дайте відповіді на тестові завдання:

1. На підставі проведених кримінологічних досліджень розробляються:

- А) процеси отримання інформації, що ґрунтується на закономірностях певних явищ;
- В) майбутнє уявлення про процеси та явища;
- С) зв'язок кількісної та якісної сторін різноманітних правопорушень;
- Д) пропозиції щодо вдосконалення діяльності суб'єктів попередження або запобігання кримінальним правопорушенням.

2. Кримінологічний аналіз злочинності дає можливість розробляти:

- А) висвітлення ймовірних закономірностей суспільних відносин;
- В) ймовірні зміни та закономірностей у цілях та завданнях;
- С) конкретні заходи, спрямовані на боротьбу з нею, будувати цю роботу цілеспрямовано і планомірно, правильно координувати діяльність правоохоронних органів і громадських організацій;
- Д) забезпечення відповідальності в запобіжній діяльності правоохоронних органів.

3. Методика – це:

- А) сукупність методів, що використовуються для одержання шуканих знань, включаючи їх послідовність і взаємозв'язок на різних етапах наукового дослідження, а також аналіз зібраного матеріалу поняття, яким визначається сукупність методів, що використовуються для одержання шуканих знань, включаючи їх послідовність і взаємозв'язок на різних етапах наукового дослідження, а також аналіз зібраного матеріалу;
- В) процес знання перспектив розвитку самої кримінологічної науки;
- С) збір інформації та розробка робочого плану досліджень;
- Д) процес наукового передбачення та змін, а також перспектив розвитку самої кримінологічної науки.

4. Кримінологічне дослідження – це:

- A) уявлення, пристосування та застосування;
 - B) методичне, довідкове, оперативно-службове уявлення;
 - C) передрікання та передбачення;
 - D) один з видів соціального пізнання у його широкому розумінні.
- Воно здійснюється з використанням усіх методів вивчення суспільних явищ.

5. Гіпотеза:

- A) припущення чогось, дає напрям пошуку, акцентує увагу дослідника на тих чи інших моментах дійсності, що вивчаються;
- B) пізнання суспільного розвитку;
- C) процес реалізації внутрішньої (психічної) поведінки, що обумовлює вчинення кримінального правопорушення;
- D) охоплює всі явища і процеси життєдіяльності суспільства.

6. При розробці плану слід мати на увазі, що кримінологічне дослідження, як правило, поділяється на наступні етапи:

- A) підготовчий, пілотажне дослідження, збір емпіричного матеріалу та його обробка, аналіз результатів кримінологічного дослідження і підготовка вихідних документів;
- B) встановлення всіх етапів формування злочинної поведінки особи;
- C) питань, на які повинні бути отримані відповіді по кожній одиниці сукупності;
- D) встановлення параметрів злочинності в перспективі, виявлення на цій основі бажаних тенденцій.

7. Особлива увага при кримінологічних дослідженнях приділяється:

- A) на встановленні статистичним аналізом зв'язки явищ, які вивчаються і тенденції їх розвитку;
- B) анкетуванню та експериментальному методу;
- C) опитуванню та анкетуванню;
- D) спостереженню та інтерпретації результатів.

8. В якому кінцевому документі відображаються результати дослідження:

- A) довідці або звіті;
- B) пояснювальних записках;
- C) методичних рекомендаціях;
- D) у різновидах наукового рішення, які потрібно здійснити.

9. Кримінологічне дослідження завершується:

- А) оперативністю, практичністю, змістовністю;
- В) розробкою пропозицій щодо вдосконалення діяльності суб'єктів запобігання злочинам;
- С) суб'єктивністю; інформативністю; підлеглістю; системністю узагальнень;
- Д) постійністю та системністю висновків.

10. Результати дослідження можуть слугувати:

- А) підставою для внесення пропозицій щодо вдосконалення нормативного регулювання правоохоронної діяльності, використання в підготовці кадрів, правового виховання тощо;
- В) базою для узгодження та затвердження плану;
- С) нейтральною інформацією для надання суб'єктам виконання та розподілення виконавчих функцій;
- Д) завершенням моніторингу пізнавальних процесів у суспільстві.

3. Тематика рефератів, доповідей, повідомлень:

- 1. Кримінологічне дослідження: поняття та практичне значення.
- 2. Психологічні методи, що використовуються в кримінологічних дослідженнях.

Оцінювання результатів освітньої діяльності

Система оцінювання передбачає накопичення 100 балів з кожної навчальної дисципліни, які перераховуються в національну шкалу та шкалу оцінювання ЄКТС.

Встановлюються: максимальні суми балів за виконання завдань у рамках аудиторної, самостійної роботи та модульної контрольної роботи - 60 балів; 40 балів - за виконання завдань, винесених на підсумковий контроль.

ДЛЯ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ			
Поточний контроль			Підсумковий контроль
Аудиторна робота	Самостійна робота	Модульна контрольна робота	ЗАЛІК (З)/ ЕКЗАМЕН (Е)
≤ 30	≤ 20	≤ 10	
≤ 60			≤ 40

Підсумкова оцінка у випадку заліку (П) = ПК+ 3 ≤ 100		
Підсумкова оцінка у випадку складання екзамену (П) = ПК+E ≤100		
ДЛЯ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ		
Поточний контроль		Підсумковий контроль
Аудиторна робота	Самостійна робота	ЗАЛК (З)/ ЕКЗАМЕН (Е)
≤ 20	≤ 40	
≤ 60		≤ 40
Підсумкова оцінка у випадку заліку (П) = ПК+ 3 ≤ 100		
Підсумкова оцінка у випадку складання екзамену (П) = ПК+E ≤100		

Здобувач вищої освіти, як додатковий здобуток за наукову роботу в межах навчальної дисципліни може отримати до 10 балів, при цьому загальна сума накопичувальних балів не повинна перевищувати 100.

Оцінювання компетентностей здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни та виставлення підсумкової кількості балів за аудиторну роботу здійснюється шляхом встановлення відповідного рівня знань за кожне навчальне заняття та виставлення балів від 3 до 5. Підсумкова кількість балів визначається, як сума всіх отриманих під час проведення навчальних занять балів розділена на кількість семінарських/практичних занять, передбачених тематичним планом у семестрі та помножена на коефіцієнт відповідності максимально можливого балу:

$$= \frac{\text{ПК} \quad \sum \text{ПК}}{\text{КЗ}} \times \text{КВ},$$

де:

ПК – підсумкова кількість балів за аудиторну роботу;

Σпк – сума всіх отриманих балів за семінарські/практичні заняття;

КЗ – кількість семінарських/практичних занять, передбачених тематичним планом за семестр;

КВ – коефіцієнт відповідності максимально можливого балу (6 – для денної форми навчання; 4 – для заочної форми навчання).

Здобувач вищої освіти може отримати «5» балів за умови, що він дуже добре орієнтується в матеріалі, приймав активну участь у занятті та надав повну відповідь на питання семінарського заняття, або на додаткове питання науково-педагогічного працівника, навів приклади,

висловив та аргументував власну точку зору, або суттєво доповнював більше трьох разів відповіді колег, не допустивши помилок. Також у «5» балів може бути оцінено виступ з доповіддю або рефератом, які було підготовлено з використанням декількох джерел інформації, а під час виступу тему розкрито повно.

Здобувач вищої освіти може отримати «4» бали за умови, що він достатньо добре орієнтується в матеріалі, приймає активну участь у занятті, доповнюючи колег, знає основні визначення та факти з теми семінарського заняття, надав правильну, але не зовсім повну відповідь, висловлює власну думку, але не може змістовно її аргументувати, йому складно навести приклади. Також у «4» балів може бути оцінено виступ здобувача з доповіддю або рефератом, які було підготовлено з використанням одного джерела інформації, а під час виступу тему розкрито не повно.

Здобувач вищої освіти може отримати «3» бали за умови, якщо не приймає активної участі в семінарському занятті та не висловлює цікавості до матеріалу, йому складно дати визначення понять, відповідає фрагментарно та спутано, допускає помилки, не орієнтується у темі, власної думки не має, або висловлюючи її відмовляється аргументувати. Також у «3» балів може бути оцінено виступ здобувача з доповіддю або рефератом, які містять мізерний обсяг інформації, або застарілі данні.

Під час навчальних занять на денній формі навчання науково-педагогічний працівник може поставити оцінку «2» (незадовільно). Незадовільна оцінка «2» ставиться за умови незнання здобувачем вищої освіти значної частини навчального матеріалу за змістом відповідної теми навчальної дисципліни, що міститься в основних рекомендованих нормативних та базових джерелах, допустив істотні помилки у відповідях на поставлені питання, виявив невміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач, відмовився від відповіді та/або не вирішив практичне завдання. Незадовільна оцінка «2» потребує перескладання та в загальну суму накопичення балів не враховується.

Підсумкова кількість балів за самостійну роботу з навчальної дисципліни визначається науково-педагогічним працівником, як сума отриманих здобувачем вищої освіти балів за всі види виконаних завдань, які передбачені відповідними методичними матеріалами із зазначенням балів за виконання кожної самостійної роботи відповідно до тематичного плану.

Модульна контрольна робота є обов'язковою для здобувачів вищої освіти денної форми навчання. Кожна кафедра самостійно визначає і розробляє форму проведення модульної контрольної роботи, структуру завдань, систему та критерії оцінювання результатів їх виконання. До модульної контрольної роботи допускаються всі здобувачі вищої освіти.

Умови допуску здобувача вищої освіти до складання підсумкового контролю:

Для денної форми навчання:

сума балів поточного контролю не менше ніж 36;

має не більше трьох невідпрацьованих пропусків;

має не більше трьох невідпрацьованих незадовільних оцінок за поточний контроль.

Для заочної форми навчання:

сума балів поточного контролю не менше ніж 36.

З метою підвищення поточного рейтингу успішності здобувач вищої освіти має право перескладати аудиторну та самостійну роботу відповідно до графіку, встановленого науково-педагогічним працівником до підсумкового контролю і не більше двох пропусків та/або незадовільних оцінок у один робочий день.

Здобувач вищої освіти, який за результатами поточного контролю накопичив менше 60 балів, зобов'язаний складати підсумковий контроль.

Здобувач вищої освіти, який за результатами поточного контролю протягом семестру накопичив 60 балів, має можливість:

не складати підсумковий контроль і отримати накопичену кількість балів як підсумкову оцінку;

складати підсумковий контроль відповідно до розкладу.

Недопущення здобувача вищої освіти до підсумкового контролю прирівнюється до незадовільної оцінки. Питання про недопущення здобувача вищої освіти до підсумкового контролю вирішує науково-педагогічний працівник та здійснює відповідний запис «не допущено» в заліково-екзаменаційної відомості.

Здобувач вищої освіти, який недопущений до складання підсумкового контролю, має право скласти його під час визначеного окремим графіком для ліквідації академічної заборгованості, попередньо досягнувши всіх умов допуску.

Відсутність здобувача вищої освіти, який накопичив менше 60 балів за поточний контроль на підсумковому контролі без поважної причини прирівнюється до незадовільної оцінки. Такий здобувач

вищої освіти має право скласти підсумковий контроль під час ліквідації академічної заборгованості визначеним окремим графіком.

Здобувач вищої освіти зобов'язаний попередити деканат/інститут про свою можливу відсутність на підсумковому контролі до його початку. Здобувач вищої освіти, який був відсутній на підсумковому контролі з поважних причин, які підтверджені відповідними документами, за рішенням декана факультету (директора інституту) може скласти пропущений підсумковий контроль у визначений деканатом час.

Здобувач вищої освіти, який за результатами поточного та підсумкового контролю сумарно накопичив менше 60-ти балів, допускається до повторного перескладання підсумкового контролю після закінчення екзаменаційної сесії, але до початку наступного семестру чи атестації.

Здобувач вищої освіти, який за результатами заліково-екзаменаційної сесії має академічну заборгованість з трьох і більше освітніх компонентів, відраховується з Університету.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЗАЛІКУ

1. Поняття та предмет кримінології.
2. Завдання та функції кримінології.
3. Методологія і методи кримінології.
4. Система курсу кримінології як науки і навчальної дисципліни.
5. Місце кримінології в системі наук, її співвідношення з суспільними та правовими галузями знань.
6. Теоретичне і практичне значення кримінології, використання кримінологічних знань у практичній діяльності.
7. Етапи розвитку кримінологічної теорії, школи кримінології.
8. Класичний напрямок кримінології, його основні ідеї і течії.
9. Антропологічний напрямок кримінології, його основні ідеї і течії.
10. Соціологічний напрямок у кримінології, його основні ідеї і течії.
11. Історія розвитку кримінологічної науки в Україні.
12. Сучасний стан кримінологічної науки в Україні.

13. Поняття злочинності та її ознаки.
14. Кількісні показники злочинності.
15. Якісні показники злочинності.
16. Латентна злочинність, її види та засоби виявлення.
17. Загальне поняття кримінологічної детермінації.
18. Причини злочинності та їх класифікація.
19. Умови злочинності та їх класифікація.
20. Види криміногенних детермінант.
21. Загальні чинники злочинності в Україні.
22. Поняття та ознаки особи злочинця.
23. Соціально-демографічні ознаки особи злочинця.
24. Кримінально-правові ознаки особи злочинця.
25. Соціальні ролі і статус особи злочинця.
26. Морально-психологічні характеристики особи злочинця.
27. Співвідношення соціального і біологічного в особі злочинця.
28. Класифікація злочинців.
29. Типологія злочинців.
30. Поняття причин та умов конкретних кримінальних правопорушень.
31. Механізм злочинної поведінки.
32. Конкретна життєва ситуація та її роль у злочинній поведінці.
33. Поняття, предмет та функції віктимології.
34. Поняття жертви кримінального правопорушення та її відмінність від потерпілої особи.
35. Класифікація потерпілих та її значення для профілактики кримінальних правопорушень.
36. Характеристика зв'язку «злочинець-потерпілий».
37. Поняття віктимності та її види.
38. Механізм суїцидальної поведінки.
39. Організація та етапи кримінологічного дослідження.
40. Методика кримінологічних досліджень.
41. Поняття кримінологічного прогнозування, його завдання, види і методи.
42. Поняття, мета, завдання і значення планування заходів протидії злочинності.
43. Види і методи кримінологічного планування.
44. Поняття та принципи попередження злочинності.
45. Класифікація заходів попередження злочинності.
46. Загально-соціальне попередження злочинності.
47. Спеціально-кримінологічне попередження злочинності.
48. Індивідуальне попередження злочинності.
49. Віктимологічний аспект попередження злочинності.

50. Об'єкт попередження злочинності.
51. Суб'єкти попередження злочинності.
52. Поняття координації попередження злочинності, її види, засоби забезпечення, суб'єкти.
53. Організація попередження кримінальних правопорушень органами Національної поліції.
54. Поняття Особливої частини кримінології, її значення і завдання.
55. Причини і умови організованої злочинності.
56. Попередження організованої злочинності.
57. Причини і умови корупційної злочинності.
58. Попередження корупційної злочинності.
59. Причини і умови професійної злочинності.
60. Попередження професійної злочинності.
61. Причини і умови рецидивної злочинності.
62. Попередження рецидивної злочинності.
63. Причини і умови агресивної злочинності.
64. Попередження агресивної злочинності.
65. Криміногенні чинники, які детермінують злочинність неповнолітніх.
66. Детермінанти корисливої злочинності.
67. Попередження корисливої злочинності.
68. Причини і умови економічної злочинності.
69. Попередження економічної злочинності.
70. Криміногенні чинники, які детермінують жіночу злочинність.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Базова:

1. Литвинов О.М., Орлов Ю.В. Кримінологія «свого часу»: наукові розвідки. Харків: «Право», 2021. 272 с.
2. Тимошенко В.І., Шакур В.І. Теоретичні основи кримінології: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2021. 240 с.
3. Кримінологія: підручник / [Б.М. Головкін, В.В. Голіна, О.В. Лисодєд, А.А.Бабенко та ін]; за ред.. Б.М. Головкіна. Харків. Право, 2020. 384 с.
4. Трепак В. М. Протидія корупції в Україні: теоретико-прикладні проблеми : монографія : монографія / В. М. Трепак. Львів : ЛНУ імені Івана Франка. 2020. 442 с.
5. Павлишин К. О. Крадіжки, вчинені неповнолітніми: кримінологічний аналіз : монографія / К. О. Павлишин ; [наук. ред. В.В. Голіна]. Харків : Право. 2019. 272 с.
6. Кримінологія: підручник / А.М. Бабенко, О.Ю. Бусол, О.М. Костенко та ін.; за заг. ред. Ю.В.Нікітіна, С.Ф. Денисова, Є.Л. Стрельцова. 2-ге вид. перероб. та допов. Харків: Право, 2018. 416 с.
7. Кримінологія. Академічний курс / Кол. авторів; за заг. ред. О.М. Литвинова. К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. 538 с.
8. Кримінологія: підручник/ заг. ред. І.Г. Богатирьова, В.В. Топчія. Київ : ВД Дакор, 2018. 352 с.
9. Кримінологія. Академічний курс/ Кол. авторів; за заг. ред. О.М. Литвинова. К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. 538 с.
10. Кримінологія: підручник./ В.С. Ковальський, Г.С. Семаков, О.М. Костенко. К.: Юрінком Інтер, 2017. 344 с.
11. Українська кримінологічна енциклопедія / за заг. ред. В.В. Чернея, В.В. Сокурєнка; упоряд. О.М. Джу́жа, О.М. Литвинов. Харків-Київ: ХНУВС; НАВС; Кримінол. асоц. України, 2017. 804 с.
12. Сметаніна Н.В. Наукові підходи до теорії злочинності в сучасній українській кримінології : монографія. Харків: Право, 2016. 192 с.
13. Дрьомін В.М. Кримінологія. Навчально-методичний посібник / В.М. Дрьомін, Ж.В. Мандриченко, Т.В. Мельничук, Ю.О. Стрелковська, А.І. Марчук, А.М. Ізовіта, С.А. Ілько, Н.О. Федчун, В.Я. Цитряк. Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія», 2015. 144 с.

14. Голіна В.В., Головкін Б.М. Кримінологія: Загальна та Особлива частина. Навчальний посібник. Х.: Право, 2014. 513 с.
- Блага А.Б. Насильство в сім'ї (кримінологічний аналіз і запобігання) : монографія. Харків: ФОП Макаренко, 2014. 360 с.
15. Кримінологічні засади запобігання злочинам в установах виконання покарань України (Пенітенціарна кримінологія)»: посібник / за ред. О.М. Джузі. К.: НАВС, 2013. 620 с.
16. Кримінологія (Особлива частина): навчальний посібник/ Кол. авторів: Блага А. Б., Васильєв А. А., Давиденко Л. М. та ін.; за заг. ред. О. М. Литвинова; наук. ред. серії О. М. Бандурка. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2011. 347 с.
17. Кримінологічна діяльність суб'єктів кримінального судочинства : монографія / [В.Л. Давиденко, О.О. Титаренко, М.Л. Давиденко, О.М. Литвинов; за заг. ред. Л.М. Давиденка]. Харків : Тимченко, 2011. 214 с.
18. Профілактика кримінальних правопорушень: Підручник / О. М. Джуза, В. В. Василевич О. Ф. Гіда та ін.; За заг. ред. докт. юрид. наук, проф. О. М. Джузи. К.: Атіка, 2011. 720 с.
19. Голіна В.В. Запобігання злочинності (теорія і практика): навч. посіб. / Голіна В.В. Х.: Нац. юрид. акад. України, 2011. 120 с.
20. Запобігання правопорушенням у місцях позбавлення волі./О.М. Джуза., В.В. Василевич., О.Г. Колб., В.П. Захаров та ін.: Навчальний посібник. Луцьк, 2010. 543 с.

Допоміжна:

1. Артеменко Олексій Миколайович. Кількісні та якісні показники кримінальних правопорушень проти порядку проходження військової служби. *Вісник Кримінологічної асоціації України. № 3 (17): збірник наукових праць* [редкол. О. М. Артеменко (голов. ред.) та ін.]. Харків : ХНУВС, 2017. С. 200-209.
2. Бандурка О.М., Литвинов О.М. Механізм злочинної поведінки. *Вісник Кримінологічної асоціації України № 3 (14): збірник наукових праць* [редкол. О. М. Бандурка (голов.ред.) та ін.]. Харків: ХНУВС, 2016. 110-120 С.
3. Головкин Б. Н. Конфликт интересов как фактор коррупции / Б.Н. Головкин, А.В. Белецкий // *Norwegian Journal of development of the International Science*. 2018. №18, vol. 2. С. 68-71.
4. Головкин Б.Н. Роль институтов гражданского общества в предотвращении коррупции / Б.Н. Головкин, О.В. Новиков//

Norwegian Journal of development of the International Science. 2018. № 17, vol. 5. С. 56-60.

5. Денисов С.Ф. Особа злочинця у кримінологічній теорії України. *Вісник кримінологічної асоціації України*. 2020. № 1 (22). С. 152–158.

6. Іщук О.С. Структурні рівні організації кримінологічної діяльності. *Вісник Кримінологічної асоціації України № 2 (13): збірник наукових праць* [редкол. О.С. Іщук (голов.ред.) та ін.]. Харків: ХНУВС, 2016. С. 109-119.

7. Керопян А.А., Кулик К.Д. Віктимологічна характеристика жертви кримінальних правопорушень проти статевій недоторканості [Електронний ресурс]. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 5. С. 299-302. – Режим доступу: http://www.pap.in.ua/5_2017/90.pdf.

8. Колодяжний Максим Геннадійович. Стратегія зменшення можливостей вчинення кримінальних правопорушень. *Вісник Кримінологічної асоціації України № 1 (15): збірник наукових праць* [редкол. М.Г. Колодяжний (голов. ред.) та ін.]. Харків: ХНУВС, 2017. 93-100 С.

9. Кулик К.Д., Земська Ю.О. Взаємодія жертви та злочинця у злочинах проти статевій свободи та статевій недоторканості особи [Електронний ресурс]. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 5. С. 306-309. Режим доступу: http://www.pap.in.ua/5_2017/92.pdf.

10. Кулик К.Д. Загально-соціальне запобігання розбещенню неповнолітніх в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2017. Вип. 44, т. 2. С. 88-93.

11. Кулик К.Д. Індивідуальне запобігання розбещенню неповнолітніх в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки*. 2017. Вип. 4, т. 2. С. 75-78.

12. Кулик К. Д. Спеціально-кримінологічне запобігання розбещенню неповнолітніх в Україні. *Право і суспільство*. 2017. № 3. ч. 2. С. 187-193.

13. Насильство в сім'ї та діяльність органів внутрішніх справ щодо його подолання: навчально-методичний посібник для курсантів вищих навчальних закладів МВС України / Укладачі: Запорожцев А. В., Лабунь А. В., Басиста І. В., Дроздова І. В., Брижик В. О., Мусієнко О. М. Київ, 2012. 246 с.

14. Свірін М.О. Запобігання підрозділами Національної поліції злочинам, пов'язаним з незаконним обігом зброї. *Вісник ЛДУВС*. 2016. № 4. С. 251-260.

15. Сідей Олена Валеріївна. Дискурсивний простір злочинності. *Вісник Кримінологічної асоціації України № 1 (12): збірник наукових праць* [редкол. О. В. Сідей (голов.ред.) та ін.]. Харків : ХНУВС, 2016. С. 102-109.

16. Сметаніна Н. В. Кримінологічна характеристика кримінальних правопорушень, пов'язаних з торгівлею людьми в умовах гібридної війни / Н. В. Сметаніна, Є. С. Манагарова. *Часопис Київського університету права*. 2018. № 1. С. 209-212.

17. Сметаніна Н. В. Міжнародний досвід захисту викривачів корупції / Н. В. Сметаніна, І. О. Коновалова. *Право і суспільство*. 2018. № 3. ч. 2. С. 236-241.

18. Сметаніна Н. В. Сучасний стан запобігання торгівлі людьми в Україні. *Юридична осінь 2017 року: зб. тез доп. та наук. повідомл. учасників всеукр. наук. конф. молодих вчених та студентів* (Харків, 15 листоп. 2017 р.). Харків, 2017. С. 190-194.

19. Сучасна кримінологія: досягнення, проблеми, перспективи: матеріали *Міжнар. наук. конф., присвяч. 50-річчю каф. кримінології та кримінально-виконавчого права*, Харків, 9 груд. 2016 р. / за ред. В.Я. Тація, Б.М. Головікіна. Харків: Право, 2016. 236 с.

20. Храмцов О.М. Основні детермінанти кримінального насильства. *Вісник Кримінологічної асоціації України № 1 (12): збірник наукових праць* [редкол. О. М. Храмцов (голов.ред.) та ін.]. Харків: ХНУВС, 2016. С. 185-195.

21. Шевченко Т. В. Сутність кримінологічної характеристики злочинності та запобігання їй. *Науковий вісник ДДУВС*. 2017. № 2. С. 273-280.

22. Шостко О. Ю. Типологія осіб, які вчиняють корупційні злочини. *Транскордонна співпраця: проблеми та шляхи їх вирішення* : матеріали II Регіон. круглого столу (м. Одеса, 28-29 верес. 2017 р.). Київ, 2017. С. 203-205.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний веб – портал Верховної Ради України.
2. Урядовий портал. Єдиний веб – портал органів виконавчої влади України.
3. Офіційний веб – портал міністерства Юстиції України.
4. Газета Кабінету Міністрів України «Урядовий кур'єр».
5. Національна Академія правових наук України.

6. Вісник кримінологічної Асоціації України.
7. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського.
8. Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка.

ЗМІСТ

Передмова	3
Структура навчальної дисципліни «Кримінологія»	5
Програма навчальної дисципліни.....	7
Оцінювання результатів освітньої діяльності	48
Перелік питань для підготовки	52
Рекомендована література	54

**Методичні рекомендації
для самостійної роботи з навчальної дисципліни
«Кримінологія»
для здобувачів вищої освіти підготовки фахівців
освітнього ступеня «бакалавр»
Одеського державного університету внутрішніх справ**

Підписано до друку 20.10.2022. Формат 60х90/16. Папір офсетний.
Гарнітура «Times New Roman»/ Друк цифровий. Ум. друк.арк. 2,4.
Наклад 50 прим.

Видавництво ОДУВС м. Одеса, вул. Успенська, 1
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3507 від 25.06.2009 р.